

**Pwyllgor yr Economi,
Masnach a Materion Gwledig**

**Economy, Trade, and
Rural Affairs Committee**

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

26 Hydref 2023

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig: Pwysau costau byw a'r Warant i Bobl Ifanc

Annwyl Weinidog

Yn ei gyfarfod ar [28 Medi](#), trafododd y Pwyllgor bwysau costau byw a'r Warant i Bobl Ifanc. Roedd hyn yn waith dilynol ar gyfer sesiwn a gynhaliwyd ym mis [Tachwedd 2022](#). Roedd y cyfarfod yn canolbwyntio'n benodol ar effaith pwysau costau byw ar bobl ifanc a'u cyfleoedd addysg, cyflogaeth a hyfforddiant yn y dyfodol. Cymerwyd tystiolaeth gan Gyrfa Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (Arweinydd Cyngor Sir Ddinbych), Colegau Cymru a Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru.

Mae **Atodiad A** i'r llythyr hwn yn nodi rhai canfyddiadau allweddol a phwyntiau y byddem yn croesawu ymateb iddynt. Yn dilyn y sesiwn, cefais lythyr gan gwmni peirianeg sifil yng ngogledd Cymru yn codi rhai materion perthnasol yn ymwneud â recriwtio a chadw mewn prentisiaethau yn y sector adeiladu. Felly, rwyf hefyd wedi atodi'r ohebiaeth hon, ac mae Atodiad A yn gofyn am ymateb ynghylch y materion penodol hynny.

O ystyried natur drawsbynciol y cyfrifoldebau ar gyfer cyflawni'r ymrwymïadau allweddol hyn yn y Rhaglen Lywodraethu, rwyf hefyd yn anfon copi o'r llythyr hwn at Weinidog y Gymraeg ac Addysg i'w ystyried, ac at Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg er gwybodaeth.

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddEconomi@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddEconomi
0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddEconomy@senedd.wales
senedd.wales/SeneddEconomy
0300 200 6565

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Copi at: Jeremy Miles AS, Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

Jayne Bryant AS, Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Effaith pwysau costau byw ar benderfyniadau pobl ifanc

Rhannodd Gyrfa Cymru dystiolaeth anecdotaidd gan gynghorwyr gyrfaoedd am ddewisiadau y mae pobl ifanc yn eu gwneud o ganlyniad i bwysau costau byw, gan gynnwys pryderon ynghylch cyfrannu at incwm cyffredinol y cartref, a dylanwad rhieni ar ddewisiadau pobl ifanc oherwydd sut y gallai effeithio ar fynediad eu rhieni at daliadau budd-dal. Mae hyn yn dylanwadu ar y dewisiadau y mae pobl ifanc yn eu gwneud gan eu bod yn dewis mynd i swyddi sgiliau isel â chyflogau uwch, yn hytrach nag aros yn y coleg neu ar gynlluniau prentisiaeth. Mae cost ac argaeledd trafndiaeth yn parhau i fod yn rhwystr mawr, ynghyd â chost bwyd a thalu costau eraill ymlaen llaw, gyda Gyrfa Cymru yn sôn am 'storm berffaith' o ffactorau sy'n achosi pobl ifanc i wneud penderfyniadau tymor byr a fydd yn effeithio ar eu rhagolygon gyrfa tymor hwy.

Cafwyd cydnabyddiaeth gan ColegauCymru a Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru am newidiadau cadarnhaol ers i'r Pwyllgor edrych ar y mater hwn flwyddyn yn ôl, gan gynnwys cynnydd mewn cofrestriadau addysg bellach ac yn y niferoedd sy'n defnyddio Twf Swyddi Cymru Plws. Croesawyd y cynnydd yn y Lwfans Cynhaliaeth Addysg a lwfansau eraill i ddysgwyr, ond teimlwyd bod gwelliannau mewn peth data yn parhau i guddio problemau i fyfyrwyr sy'n wynebu caledi ariannol a'r pwysau i gyfrannu at incwm y cartref.

Er enghraifft, disgrifiodd ColegauCymru sut mae eu cronfa amddifadedd yn cael ei defnyddio i flaenoriaethu cymorth i fyfyrwyr sy'n cael trafferth gyda chostau. Dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod pobl ifanc yn gorfod gadael cartref y teulu i leddfu costau'r aelwyd a symud o un lle i'r llall, tra bod dysgwyr eraill yn cyfrannu at incwm y cartref o'u lwfansau, gan eu gadael â llai o incwm gwario. Nododd cynrychiolydd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLLIC) ei bod yn arbennig o anodd ymgysylltu â'r bobl ifanc sydd wedi bod yn symud o un lle i'r llall.

Mwy o gymorth ar gyfer costau ymlaen llaw

Er bod cymorth yn cael ei ddarparu i bobl ifanc yn ôl-weithredol, er enghraifft i hawlio costau teithio, dywedodd Gyrfa Cymru fod pobl ifanc yn cael trafferth talu costau ymlaen llaw oherwydd diffyg incwm gwario. Enghraifft arall a roddwyd oedd talu'r gost ymlaen llaw ar gyfer cael cerdyn adnabod gofynnol. Dywedodd Gyrfa Cymru ei fod wedi cynyddu ei gronfa gymorth oherwydd y cynnydd yn y galw.

Argymhelliad 1: Argymhellodd Gyrfa Cymru fod angen gwneud mwy i fynd i'r afael â'r broblem lle mae costau ymlaen llaw yn rhwystro pobl ifanc rhag cael mynediad at gyfleoedd cyflogaeth a hyfforddiant. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb Gweinidogol ynghylch y camau pellach y gall Llywodraeth Cymru eu cymryd i fynd i'r afael â'r broblem benodol hon o dalu costau ymlaen llaw.

Gwerthuso'r Warant i Bobl Ifanc – gwell data

Cynigiodd Gyrfa Cymru rannu data yr oedd yn ei gasglu ynghylch ymadawyr coleg gyda'r Pwyllgor. Roedd yr angen am set ddata well ar draws yr holl bartneriaid cyflawni, gan gynnwys data rhanbarthol i asesu ble mae bylchau a ble yw'r lle gorau i dargedu mwy o gymorth, yn fater hanfodol a godwyd gan y tystion.

Argymhelliad 2: Mae cydweithredu o ran rhannu data yn hanfodol o ran gwerthuso llwyddiant y Warant i Bobl Ifanc, a byddai'r Pwyllgor yn croesawu mwy o wybodaeth ynghylch sut mae Llywodraeth Cymru yn mynd i'r afael â hyn, ac yn sicrhau y caiff data eu rhannu'n effeithiol ar draws y partneriaid i lywio'r gwaith o gyflwyno'r Warant i Bobl Ifanc yn y dyfodol.

Pwysleisiodd Colegau Cymru mai'r her o ran cyflwyno'r Warant i Bobl Ifanc yw rhoi cyngor cywir a diduedd i bob person ifanc am yr ystod lawn o gymorth a rhaglenni sydd ar gael o dan ymbarél y Warant. Nodwyd bod hyn yn rhywbeth a godwyd yn adroddiad diweddar Dr Hefin David AS ar bontio i gyflogaeth ac adroddiad annibynnol Sharron Lusher o'r Bwrdd Adolygu Cymwysterau Galwedigaethol.

Argymhelliad 3: Dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru, o ran rhoi cyngor cywir a diduedd am yr ystod o gymorth a rhaglenni sydd ar gael o dan ymbarél y Warant i Bobl Ifanc, fod angen 'ailgryfhau' y bartneriaeth rhwng Gyrfa Cymru a darparwyr hyfforddiant. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu pe gallech amlinellu'r camau y byddwch yn eu cymryd i helpu i gyflawni hyn.

Y targed Prentisiaethau a chyfraddau cadw a chwblhau

Mae'r mesurau canlyniadau dysgwyr a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn dangos bod cyfradd cwblhau prentisiaethau wedi gostwng o 81 y cant yn 2018-19 i 66 y cant yn 2021-22. Nododd Gyrfa Cymru nifer o resymau am hyn, gan gynnwys bod llawer o bobl ifanc yn rhoi'r gorau i brentisiaethau i gael cyflogaeth am dâl a fyddai'n caniatáu iddynt ennill dwywaith y gyfradd fesul awr y byddent yn ei hennill fel prentis blwyddyn gyntaf, neu hyd yn oed gymryd swyddi tymhorol, a nodwyd fel problem benodol gan Arweinydd Cyngor Sir Ddinbych. Mae Cydlynedd Ymgysylltu a Chynnydd yng ngorllewin Cymru yn dweud bod cyfraddau cyflog mewn swyddi rhan-amser yn ei gwneud yn anodd gwerthu prentisiaethau. Bydd gostyngiad yn y cyfraddau cwblhau hefyd yn cynnwys rhai cyflogwyr sydd wedi rhoi'r gorau i gynnig prentisiaethau, ac mae rhai cyflogwyr hefyd wedi dweud wrth Gyrfa Cymru ei bod yn anodd cynnal y lefel gywir o oruchwyliaeth ar gyfer prentisiaethau, neu fod cynhyrchiant is yn y busnes yn rhwystr.

Dywedodd Gyrfa Cymru fod y gwaith y mae UCAS yn ei wneud i hyrwyddo prentisiaethau yn 'llygedyn o oleuni', gan fod tystiolaeth yn awgrymu bod rhai o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru yn dangos diddordeb.

Argymhelliad 4: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o wybodaeth am ba asesiad sydd wedi'i wneud o gyflogwyr sydd wedi rhoi'r gorau i gynnig prentisiaethau, a'r rhesymau dros hynny, gan gynnwys y materion a godwyd gan Gyrfa Cymru ynghylch goruchwyliaeth a chynhyrchiant, a pha gamau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r rhwystrau hynny i gyflogwyr.

Newidiadau i fframweithiau a gofynion sgiliau hanfodol

Codwyd pryderon ynghylch y cyfraddau cwblhau isel iawn ar gyfer prentisiaethau yn y sector gofal, yn enwedig gan fod hwn yn faes y mae galw mawr amdano gan gyflogwyr. Dywedodd Gyrfa Cymru fod gweithredu i ddiwygio'r gofynion sgiliau hanfodol wedi helpu gyda rhai o'r cyfraddau cwblhau, ond bod yna heriau eraill yn parhau o ran cyfraddau cyflog mewn mannau eraill a chostau trafndiaeth. Mae'r Pwyllgor hefyd wedi cael tystiolaeth bod newidiadau i safonau mynediad ffurfiol a gofynion sgiliau yn broblem yn y sector adeiladu (ceir rhagor o fanylion isod).

Dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod angen i'r broses lle mae Llywodraeth Cymru yn cytuno ar fframweithiau prentisiaethau newydd fod yn gyflymach ac yn fwy ymatebol i anghenion cyflogwyr. **Nodwyd bod oedi wrth gymeradwyo fframweithiau yn broblem, a dywedodd y Ffederasiwn fod angen tîm sy'n canolbwyntio ar gyflogwyr arno, ac yn hytrach nag estyn rhai fframweithiau presennol y dylid canolbwyntio mwy ar yr hyn y mae cyflogwyr yn dweud bod ei angen arnynt, a chyhoeddi fframwaith newydd.** Tynnodd darparwyr sylw at bwysigrwydd gwaith gyda Cymwysterau Cymru i addasu hyd arhosiad cyrsiau yn briodol mewn meysydd fel adeiladu, a hynny i helpu gyda chyfraddau cadw.

Argymhelliad 5: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o wybodaeth am y camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r pryderon a amlygwyd ynghylch y broses o ddylunio a chymeradwyo fframweithiau prentisiaethau, ymatebolrwydd y broses a'r rhan sydd gan gyflogwyr i'w chwarae yn y broses honno.

Prentisiaethau ar gyfer gweithwyr peiriannau

Mae'r Pwyllgor wedi cael gohebiaeth gan Jones Bros Ruthin Co Ltd (yn Atodiad B), cwmni peirianeg sifil blaenllaw, yn codi pryderon penodol ynghylch newidiadau i'r fframweithiau prentisiaethau ar gyfer gweithwyr peiriannau. Mae'r rhain yn cynnwys penderfyniad diweddar gan Lywodraeth Cymru i roi'r gorau i ariannu'r brentisiaeth Lefel 2 a phontio i fframwaith prentisiaeth Lefel 3, sydd, yn wahanol i Lefel 2, yn cynnwys gofyniad i fynychu 700 awr o ddysgu yn yr ystafell ddosbarth dros 3 blynedd tra'n cael cyflog. Er ei fod yn deall y rhesymeg, mae'r cyflogwr yn dweud y byddai 'cyfran sylweddol' yn cael trafferth gyda'r cynnydd yn y galw academaidd ac y bydd hyn yn effeithio'n negyddol ar niferoedd recriwtio. Mae'n nodi nifer o broblemau o ran cyflwyno'r fframwaith newydd sy'n dangos ei bod yn ymddangos nad yw gweithrediad ymarferol y fframwaith Lefel 3 wedi'i ystyried yn ddigonol, ac mae'n credu y gallai'r newid i ganolbwyntio ar ddysgu academaidd atal unigolion mwy ymarferol rhag dilyn gyrfaedd peirianeg sifil.

Dyweddod y cwmni hefyd fod yr amod i brentisiaid peiriannau weithio dros 51 y cant o'u hamser yng Nghymru yn rhwystr. Mae'r cwmni'n mynd ar drywydd prosiectau yn Lloegr a'r Alban oherwydd dirywiad mewn buddsoddiadau seilwaith yng Nghymru, gan ddweud y byddai hyn yn lleihau nifer y prosiectau lle gallai gyflogi prentisiaid gan gadw at y rheol 51 y cant.

Argymhelliad 6: Mae'r Pwyllgor wedi cael gwybod bod cwmni peirianeg sifil blaenllaw yng Nghymru yn ceisio ailbrisiad o'r Fframwaith Prentisiaethau Lefel 3 o ystyried yr heriau ymarferol y mae'n tynnu sylw atynt, ac am hyblygrwydd o ran bodloni'r rheol 51 y cant o oriau gwaith yng Nghymru. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb gan y Gweinidog ar y pwyntiau penodol hyn.

Parch cydradd ar gyfer cymwysterau galwedigaethol a llwybrau dilyniant

Dyweddod Gyrfa Cymru mai un o'r problemau mwyaf y mae'n eu hwynebu yw dangos i rieni, yn hytrach na phobl ifanc eu hunain, y gall prentisiaethau fod llawn cystal â llwybr academaidd traddodiadol, gyda rhai rhieni â meddylfryd eithaf cul o ran bod rhaid astudio Safon Uwch ac yna mynd ymlaen i astudio gradd er mwyn llwyddo.

Argymhelliad 7: Mae Gyrfa Cymru yn derbyn bod angen gwneud mwy i ddangos, i rieni yn arbennig, ei bod yn bosibl symud ymlaen rhwng y lefelau prentisiaeth ar gyfer llwybr gyrfa llawn, gan gynnwys hyd at lefel gradd-brentisiaeth. Nid yw'r pryderon hyn yn rhai newydd, ond byddai barn y Gweinidog ynghylch sut i fynd i'r afael â'r rhwystr hwn yn rhagweithiol yn cael ei groesawu.

Mynd i'r afael â rhwystrau sy'n ymwneud â thaliadau budd-dal

Dyweddod Gyrfa Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod hyn yn broblem. Cydnabu Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod Llywodraeth Cymru wedi gwneud peth marchnata cadarnhaol eleni, ond mae'n teimlo **bod cyfle** i Lywodraeth Cymru a'r Adran Gwaith a Phensiynau ychwanegu at y negeseuon hynny, i dynnu sylw rhieni at y ffaith na fydd caniatáu i bobl ifanc ymuno â rhaglen Twf Swyddi Cymru Plws a chael mynediad at lwfansau uwch yn effeithio ar eu credyd cynhwysol.

Mae Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru hefyd yn nodi y bydd rhai rhieni'n cefnogi'r person ifanc i ymuno â rhaglen Twf Swyddi Cymru Plws, ond wedyn yn eu hannog i beidio â mynd i gyflogaeth oherwydd yr effaith ar eu budd-daliadau, felly mae angen trafodaeth fwy ynglŷn â sut i fynd i'r afael â'r mater hwn. Mae Sir Ddinbych yn Gweithio yn ymgysylltu â rhieni ond dywedodd fod yr ystadegau'n dangos nad yw'r nifer sy'n manteisio ar hyn mor uchel ag y gallai fod.

Argymhelliad 8: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb gan y Gweinidog ynghylch beth arall y gall Llywodraeth Cymru a'r Adran Gwaith a Phensiynau fel ei gilydd ei wneud i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n atal pobl rhag manteisio ar raglenni a gynigir o dan y Warant i Bobl Ifanc oherwydd pryderon ynghylch yr effaith ar daliadau budd-dal aelwydydd.

Gwahaniaethau rhwng rhanbarthau a rhwng ardaloedd gwledig a threfol

Tynnodd Colegau Cymru, Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru a Gyrfa Cymru sylw at y rhaniad rhwng ardaloedd gwledig a threfol Cymru o ran darparu prentisiaethau a mynediad atynt. Yn arbennig, mae **diffyg opsiynau trafndiaeth a/neu gostau trafndiaeth** wedi'u nodi fel problemau mawr i ddysgwyr yng nghanolbarth a gorllewin Cymru. Roedd hyn yn cael ei ystyried yn fwy o broblem na darpariaeth Gymraeg, ond **dywedodd Gyrfa Cymru fod modd gwneud mwy o hyd i hybu ymwybyddiaeth o gyfleoedd i ddysgu yn Gymraeg, ac i bobl ifanc ddeall y galw gan gyflogwyr am weithwyr dwyieithog.**

Argymhelliad 9: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb Gweinidogol ar y gwaith sy'n cael ei wneud i hybu mwy o ymwybyddiaeth o'r cyfleoedd i barhau i ddysgu yn Gymraeg a'r galw mawr gan gyflogwyr am weithwyr dwyieithog.

Mae costau trafndiaeth gormodol yn golygu bod rhai pobl ifanc yn dibynnu ar eu rhieni. Cawsom yr enghraifft o berson ifanc 17 oed ar brentisiaeth y GIG a oedd yn gwbl ddbynnol ar riant yn mynd â nhw i'r gwaith ac yn ôl. Yn yr achos hwn, gellid cynnig rhaglen hyblyg i'r prentis, ond ni fydd hyn yn wir bob amser. Hefyd, rhoddodd Colegau Cymru enghraifft o ddysgwr prentis yn Sir Benfro a oedd, oherwydd y gost o deithio i'w gyflogwr yn Aberdaugleddau ac yn ôl, yn gorfod gweithio am ddwy awr a hanner cyn ennill unrhyw dâl i'w gymryd gartref. Mewn ardaloedd gwledig, efallai y bydd angen i rai pobl symud i fyw gydag aelodau eraill o'r teulu i gael mynediad at hyfforddiant neu gerdded yn bell. Dywedodd Gyrfa Cymru fod ysgolion, colegau, darparwyr a chynghorwyr gyrfaoedd yn atgoffa pobl ifanc o gynllun FyNgherdyn Teithio Llywodraeth Cymru ar gyfer bysiau a threnau, ond weithiau roedd cyrraedd gwasanaeth am bris gostyngol yn y lle cyntaf yn fwy o broblem i bobl ifanc.

Nododd Gyrfa Cymru fod mynediad cyfartal yn fwy o broblem gydag unrhyw raglenni hyfforddi mewn ardaloedd gwledig mwy gwasgaredig eu poblogaeth. **Nodwyd diffyg cyllid fel mater i fynd i'r afael ag anghysondebau, a nododd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru yr angen am gynnydd daearyddol mewn cyllid i helpu pobl ifanc i gael mynediad at hyfforddiant a swyddi, gan gynnwys i'r rhai o gefndiroedd mwy difreintiedig a'r rhai ag anableddau hunanddatganedig.** Hefyd, tynnodd Lisa Mytton o'r Ffederasiwn sylw at y ffaith mai Twf Swyddi Cymru Plws yw'r unig raglen ôl-16 na chafodd y cynnydd o 5 y cant mewn costau byw eleni.

Argymhelliad 10: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb y Gweinidog ar flaenoriaethu cynnydd mewn cyllid i fynd i'r afael â'r gwahaniaethau penodol rhwng rhanbarthau a rhwng ardaloedd gwledig a threfol y mae wedi'u hamlygu o ran mynediad at gyfleoedd am addysg, hyfforddiant a chyflogaeth ledled Cymru.

Cyngor cyson ynghylch gyrfaoedd o lefel ysgol gynradd

Canfu adroddiad sgwrs genedlaethol y Warrant i Bobl Ifanc gan Lywodraeth Cymru fod ysgolion wedi methu â pharatoi pobl ifanc a bod cyngor gyrfaoedd yn ysbeidiol ac wedi'i anelu'n fwy at y rhai sy'n

fwy academaidd. Dywedodd Gyrfa Cymru fod yr adborth hwnnw yn ei synnu, gan ddweud ei fod yn gwneud gwaith mewn ysgolion cynradd i gynnig cymorth dwys, ac wedi datblygu rhai adnoddau i gefnogi athrawon cynradd. Roedd yn pwysleisio pwysigrwydd ymgysylltu dro ar ôl tro â phobl ifanc.

Cefnogi pontio drwy gysylltu ysgolion â chyflogwyr

Nododd gwaith diweddar Dr Hefin David ar bontio i gyflogaeth bocedi o arfer da, ond mae diffyg cysylltiad rhwng ysgolion a chyflogwyr, sy'n effeithio ar y gallu i roi darlun llawn i bobl ifanc o'r cyfleoedd sydd ar gael iddynt. Tynnodd Colegau Cymru sylw at y fenter sy'n cael ei chynnal yng ngorllewin Cymru mewn perthynas â chysylltu ysgolion, cyflogwyr a darparwyr ynghylch sgiliau ar gyfer y sector ynni gwynt ar y môr. Fodd bynnag, mae angen cynyddu arfer da i raddfa ledled Cymru.

Mae gan Gyrfa Cymru fynediad at gronfa ddata o gyflogwyr, sy'n rhywbeth nad oes gan ysgolion ar hyn o bryd. Mae colegau yn cyflogi pobl i chwilio am gyflogwyr, ond nid oes gan ysgolion fynediad at y gronfa hon o gyflogwyr, ac maent yn dibynnu ar rwydwaith anffurfiol o rieni sy'n gyflogwyr neu sydd â chysylltiadau â chyflogwyr. Byddai budd i'r ddwy ochr i ysgolion sy'n cynnig mynediad i ddisgyblion 11 i 16 oed, a cholegau sy'n cynnig gwell mynediad i ysgolion at gyflogwyr. Dywedodd Gyrfa Cymru fod ganddynt fynediad at gronfa ddata cyfnewid busnes addysg o 10,000 o gyflogwyr y gellid ei datblygu'n gronfa ddata profiad gwaith - gallai hwyluso gwell cysylltiad rhwng addysg bellach ac ysgolion, a byddai'n croesawu'r dull hwnnw, ond byddai angen cyfarwyddeb gan Lywodraeth Cymru.

Argymhelliad 11: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu cyfarwyddyd clir i sicrhau bod colegau ac ysgolion yn cydweithio i helpu dysgwyr i symud ymlaen i gyflogaeth, gan gynnwys drwy gytundeb lefel gwasanaeth ynghylch rhannu a chyfnewid gwybodaeth rhwng addysg bellach ac ysgolion, gyda Gyrfa Cymru yn gweithredu fel 'brocer gonest' yn hyn o beth. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y gofyniad hwn am gytundeb lefel gwasanaeth ynghylch rhannu a chyfnewid gwybodaeth yn cael ei gynnwys yn llythyrau cylch gwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer Gyrfa Cymru a'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil.

Ymwybyddiaeth o'r Biwroau Cyflogaeth a Menter

Rhoddodd Colegau Cymru rai ffigurau pennawd cadarnhaol am lwyddiant y biwroau o ran helpu myfyrwyr addysg bellach i gael lleoliadau gwaith a sgiliau hanfodol ar gyfer cyflogaeth, ond dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod angen gwneud mwy o waith i godi ymwybyddiaeth ymhlith pobl ifanc o fodolaeth y biwroau.

Argymhelliad 12. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb gan y Gweinidog ynghylch pa waith sy'n cael ei wneud gan Lywodraeth Cymru i hyrwyddo bodolaeth a rôl y biwroau ymhellach, y tu hwnt i'r presenoldeb ar wefan Busnes Cymru.

Hyfforddiant swydd fel rhan o gymorth pontio ar gyfer disgyblion ag anghenion ychwanegol

Mae Gyrfu Cymru yn gweld rôl i'w hun mewn mentrau hyfforddi swyddi fel yr hyn a gynigir gan y prosiect Engage to Change ym Mhrifysgol Caerdydd i'r rhai ag anghenion dysgu ychwanegol, ond nododd y gallai cyllid fod yn rhwystr i estyn y gwaith hwn, gan fod y prosiect hwnnw bellach wedi dod i ben.

Argymhelliad 13: Nodwyd bod rhaglenni Twf Swyddi Cymru Plws a Cymunedau am Waith+ ill dwy'n darparu cymorth i bobl ifanc ag anghenion ychwanegol, ond byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o wybodaeth gan y Gweinidog ynghylch cynlluniau ar gyfer mentrau hyfforddi swydd yn y dyfodol ac am gyfraniad Gyrfu Cymru atynt.

Rhwystrau eraill i addysg, hyfforddiant a chyflogaeth

Nododd Gyrfu Cymru gynnydd mewn absenoldebau; problemau o ran cyswllt â phlant sy'n cael eu haddysgu heblaw yn yr ysgol; a rhannu data anghyson rhwng awdurdodau lleol fel rhwystrau ychwanegol i gyrraedd rhai pobl ifanc. Roedd yn nodi pryderon ynghylch cyrraedd y niferoedd targed o bobl ifanc yn y misoedd nesaf, y tu hwnt i'r 'amser brig' i ddod i gyswllt â hwy ar ddechrau'r flwyddyn academaidd.

Soniodd Gyrfu Cymru hefyd am yr anawsterau o ymgysylltu â phobl ifanc â phroblemau ymddygiad, gorbryder difrifol neu broblemau iechyd meddwl eraill, diffyg hyder a diffyg hunan-barch, a'r rhai sy'n ynysig iawn ac yn anaml, os o gwbl, yn gadael y tŷ. Cydnabuwyd bod Twf Swyddi Cymru Plws wedi'i ddyfeisio i fod yn hyblyg i ymaddasu i ddiwallu anghenion y bobl ifanc hyn sydd anoddaf eu helpu, meithrin presenoldeb a hyder yn raddol, cynnig 'darpariaeth arbenigol' i fynd i'r afael â materion penodol megis cyngor ar ddyledion a chyllidebu, ac estyn allan at bobl ifanc mewn lleoliadau penodol fel clybiau bocsi. Pwysleisiwyd y cyfle i barhau i ailgysylltu â'r bobl ifanc hyn mewn 'gêm hir', a phwysigrwyd gweithio mewn partneriaeth yn y Fframwaith Ymgysylltu a Chynnydd leuenctid.

Argymhelliad 14: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu unrhyw wybodaeth bellach y gall Gweinidogion yr Economi a'r Gweinidog Addysg ei darparu ynghylch sut y mae Llywodraeth Cymru yn cymhwyso'r gwersi a ddysgwyd wrth roi'r Warant i Bobl Ifanc a'r Fframwaith Ymgysylltu a Chynnydd leuenctid ar waith, i ystytho cymorth ymhellach i fynd i'r afael â'r rhwystrau ychwanegol a nodwyd gan Gyrfu Cymru a thystion eraill.

Anthony (Tony) Murphy
Head of HR & Business Management Systems
Jones Bros. Ruthin (Civil Engineering) Co. Ltd
Ty Glyn, Canol Y Dre,
Ruthin,
Denbighshire
LL15 1QW
anthonym@jones-bros.com
01824 703661

27th September 2023

Mr. Paul Davies MS
Chair of the Economy, Trade and Rural Affairs Committee
Senedd Cymru - Welsh Parliament
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1SN

Dear Mr. Paul Davies MS,

Subject: Concerns Regarding Changes to Apprenticeship Frameworks for Plant Operatives

I hope this letter finds you well. I am writing to you on behalf of Jones Bros. Ruthin (Civil Engineering) Co. Ltd, a leading civil engineering company based in North Wales. As the Chair of the Economy, Trade and Rural Affairs Committee in the Senedd, we believe you can help us address a pressing issue that has recently emerged in our industry.

Jones Bros has been a prominent figure in the field of civil engineering for several decades, and we have consistently invested in the development and retention of a highly skilled workforce. One of the cornerstones of our approach has been our commitment to apprenticeship schemes, which have played a pivotal role in shaping the careers of numerous individuals and supporting our operations.

Our apprenticeship programs have been integral to our ability to self-deliver many of our projects, as they enable us to grow a workforce of professionally qualified Engineers, Ecologists, Surveyors, Plant Operatives, and other professional support roles. Over the years, we have taken great pride in our training initiatives, including our 4-year Higher Engineer apprenticeship scheme and our Operative training scheme, which was formerly a Level 2 Plant Operative apprenticeship.

We have successfully delivered the Plant Operative Level 2 apprenticeship in-house at our accredited training centre for over a decade. This approach allowed us to train apprentices on various plant equipment within our facilities and according to our timeframes. These apprenticeships have been a crucial part of our strategy and have yielded excellent results.

Jones Bros Ruthin (Civil Engineering) Co Ltd
Ty Glyn, Canol Y Dre, Ruthin, Denbighshire, LL15 1QW
Tel: 01824 703661 **Email:** information@jones-bros.com **www.jones-bros.com**

Registered in England and Wales: 00983459

Over the last 10 years Jones Bros has recruited more than 308 apprentices with an 87 to 90% completion rate.

One of the key points of concern arises from the recent decision by the Welsh Government to cease funding the Level 2 apprenticeship and transition to a Level 3 apprenticeship framework. While we understand the rationale behind this change, we are confronted with several challenges that need to be addressed.

Under the Level 3 framework, apprentices are required to attend 700 hours of classroom-based learning at college over three years, during which we would need to continue paying their wages. Unlike the Level 2 framework, which had no formal entry standards, the Level 3 apprenticeship expects learners to have a good basic understanding of English and Math. It is recommended that they develop further formal skills in these areas, such as Essential Skills or GCSEs.

Up until this point, our only requirements for prospective plant apprentices have been that they must be at least 18 years old, possess a valid driver's license, and be willing to work away from their place of residence.

The Level 3 apprenticeship does not require specific formal entry criteria. Nevertheless, on the City & Guilds Skills for Wales website, you can find information regarding Construction – Plant Operations Level 3, which outlines the following details:

“There are no formal English and maths entry requirements for these qualifications. But it is expected that learners will have a good basic understanding of English and maths. It is recommended learners develop further formal English and Maths skills, such as Essential Skills or GCSEs to support successful progression with this programme”.

Our experience indicates that a significant proportion of apprentices who successfully completed the Level 2 framework would struggle with the increased academic demands of the Level 3 apprenticeship. Many of these individuals might not even complete the Level 3 due to their difficulties with English and Math. Given our history with such applicants, we believe they would be reluctant to sign up for the Level 3 apprenticeship, making it challenging to maintain our previous recruitment numbers.

Moreover, the Level 3 apprenticeship extends the overall duration by almost a year compared to the Level 2, and the requirement for apprentices to spend over 700 hours in college further complicates our ability to run the program effectively, given the diverse and widespread nature of our projects across the UK.

Furthermore, we would like to highlight that the additional 700 hours of learning required in the Level 3 apprenticeship framework introduces learning objectives that would typically be covered at a much later stage in a civil engineering career, typically as individuals progress into site supervision roles. The standard entry level for personnel on civil engineering project sites is the Site Supervision Safety Training Scheme (SSSTS), followed by advancement to the Site Management Safety Training Scheme (SMSTS). The transition period between completing the Level 2 apprenticeship we had been delivering and entering into site supervision roles is vital. During this period, less academically inclined operatives have the opportunity to gain valuable hands-on experience on construction sites. This practical experience greatly enhances their chances of building a successful and fulfilling career in the civil engineering industry.

We believe that the shift to the Level 3 framework, with its focus on academic learning, could inadvertently discourage individuals who are more practically inclined from pursuing careers in civil engineering. It is

Jones Bros Ruthin (Civil Engineering) Co Ltd

Ty Glyn, Canol Y Dre, Ruthin, Denbighshire, LL15 1QW

Tel: 01824 703661 Email: information@jones-bros.com www.jones-bros.com

Registered in England and Wales: 00983459

essential to acknowledge the importance of practical experience in our industry and find a way to strike a balance between academic knowledge and on-the-job skills development.

In the third year of the Level 3 apprenticeship, apprentices must complete a practical project on all four machines within the apprentice framework. Each project requires an assessor to carry out two site visits, resulting in a total of eight visits per apprentice. Currently, we do not possess the necessary resources to handle this workload alongside the number of apprentices we employ.

Another significant challenge is the stipulation that Plant Operative apprentices must work over 51% of their time in Wales. With a decline in infrastructure investments in Wales, we are actively pursuing projects in England and Scotland, which inevitably reduces the number of projects where we can employ apprentices while still adhering to the 51% rule.

Our primary concern is that the practical implementation of the Level 3 framework appears to have been inadequately considered, leaving us with numerous unanswered questions regarding the future of the individuals we have been offering opportunities to for over a decade.

Considering these challenges, we kindly request your support in addressing the following issues:

- Revaluation of the Level 3 Apprenticeship Framework: We urge the Welsh Government to reconsider the move to the Level 3 apprenticeship framework for Plant Operatives considering the practical challenges it presents to employers like Jones Bros.
- Adaptation to Changing Work Opportunities: Given our expanded operations in other parts of the UK, we ask for flexibility in meeting the 51% working time requirement in Wales.

We kindly request your support in addressing these concerns and finding a way to ensure that the apprenticeship framework aligns with the realities of the civil engineering field. Your assistance in advocating for these necessary adjustments will contribute to the continued growth and prosperity of the industry while providing opportunities for individuals from diverse backgrounds to succeed within it.

Thank you for your attention to this matter, and we look forward to your response. If you require any further information or would like to discuss this issue in more detail, please do not hesitate to contact me at anthonym@jones-bros.com or 07768 375714.

Sincerely,

Anthony (Tony) Murphy
Head of HR & Business Management Systems
Jones Bros. Ruthin (Civil Engineering) Co. Ltd

Jones Bros Ruthin (Civil Engineering) Co Ltd
Ty Glyn, Canol Y Dre, Ruthin, Denbighshire, LL15 1QW
Tel: 01824 703661 Email: information@jones-bros.com www.jones-bros.com

Registered in England and Wales: 00983459

